

Kontroverzni influencersi

Pavle Vlajković, Nikola Bulatović, Katarina Nikolić

25. Novembar 2024.

Sažetak

U ovom tekstu ćemo kroz primere kontroverznih influencersa predstaviti načine na koje oni mogu negativno uticati na stavove i ponašanja svoje publike.

Sadržaj

1	Uvod	3
2	xQc	3
2.0.1	Ko je xQc	3
2.0.2	Platforma koju koristi (Twitch)	3
2.0.3	Zašto mislim da je kontraverzan	4
2.0.4	Veza izmedju gaming industrije i kockanja	4
2.0.5	Uticaj	4
2.0.6	Posledica njegovih stavova	4
2.0.7	Stavovi pisca	5
3	Andrew Tate	5
3.1	Ko je Andrew Tate	5
3.1.1	Uticaj influencersa kao što je Andrew	5
3.1.2	Brzi novac, Hustler's University	6
3.2	Piramidalna shema	6
3.2.1	Posledice	6
3.2.2	Stavovi pisca	6
4	Bel Gibson	7
4.1	Ko je Bel Gibson	7
4.1.1	Tvrdnje o zdravlju	7
4.1.2	Razotkrivanje prevare i krivične posledice	7
4.2	Uticaj promocije alternativne medicine na mlade	8
4.3	Posledice dezinformacija o zdravlju	8

5	Perl Dejvis	8
5.1	Ko je Perl Dejvis	8
5.2	Uloga algoritama preporuke na društvenim mrežama	8
5.3	Uticaaj ekstremne retorike na mlade	8
5.3.1	Jaz u političkim opredeljenjima između mladih muškaraca i žena	8
5.3.2	Porast u nasilju nad ženama i devojčicama	9
6	Zaključak	9

1 Uvod

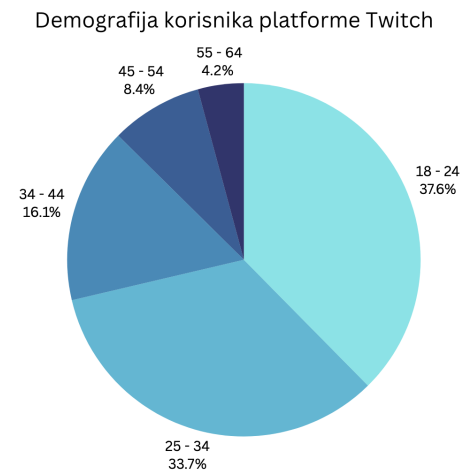
Postoje razne definicije termina **influencer**, ali ono što je većini zajedničko je da su to pojedinci koji koriste internet (primarno društvene mreže) da šire sadržaj koji sami proizvode širokoj publici i imaju značajnu moć uticaja na tu publiku. Influencersko tržište je većinski neregulisano, izuzev uslova korišćenja društvenih mreža, što ostavlja veliki prostor za zloupotrebu ovog uticaja.

2 xQc

2.0.1 Ko je xQc

xQc, pravim imenom Félix Lengyel, je popularni kanadski *streamer*¹. Poznat je po svojim strimovima na Twitchu, gde emituje sadržaj iz različitih igara, ali i videa reakcija. xQc je stekao ogromnu popularnost zahvaljujući svom energičnom stilu, humoru i često neobuzdanim reakcijama.

2.0.2 Platforma koju koristi (Twitch)

Slika 1: Demografija Twitch-a, Podaci preuzeti sa sajta StreamScheme

Twitch je platforma koja omogućava korisnicima da prenose sadržaj uživo, a fokusira se na video igre, ali i na muziku, umetnost, i druge oblike zabave. Pokrenuta je 2011. godine i brzo je postala centralno mesto za gaming zajednicu. Na Twitchu, korisnici mogu gledati prenos igre u realnom vremenu, učestvovati u interakcijama sa streamerima kroz razmenu poruka i doniranje. Ova platforma je popularna među e-sport zajednicama i kreatorima sadržaja koji žele da se povežu sa publikom.

¹Osoba koja uživo prenosi svoj sadržaj putem interneta

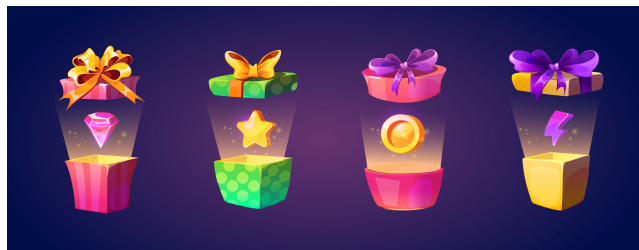
2.0.3 Zašto mislim da je kontraverzan

Kao jedan od najvećih streamera na platformi, sa praćenicima koji su veoma lojalni i koji imaju veoma visok stepen interakcije, svoju medijsku platformu koristi za promovisanje online kockanja, kako kroz sponzorstva sa kockarskim firmama koje su mu omogućile da igra igre na sreću tokom svojih strimova, promovišući te platforme. Tako i kroz svoje navike igranja igara na sreću.

2.0.4 Veza između gaming industrije i kockanja

Veza između kocke i gaming industrije postala je sve očiglednija u poslednjim godinama, posebno kroz fenomen mikrotransakcija, loot box-ova i promocije kockanja na platformama za igre. Ova veza je stvorila zabrinutost zbog potencijalnog uticaja na igrače, naročito mlađe korisnike.

- Loot box-ovi su često povezani sa mikrotransakcijama, što znači da igrači mogu platiti stvarnim novcem kako bi otvorili loot box, što im daje šansu da dobiju određene nagrade. Međutim, što je ključni element, igrači ne znaju tačno šta će dobiti iz loot box-a, što ovaj sistem čini sličnim kockanju.

Slika 2: Slika lootBox-a, autora upklyak sa Freepik

2.0.5 Uticaj

Kockanje utiče na razvoj mozga kod mladih ljudi možda čak i više nego što mislimo. Zbog toga je važno da razgovaramo o kockanju sa mlađim generacijama, baš onako kako bi razgovarali o uticaju droga, alkoholu ili drugim porocima.

Trenutna realnost za mlađe generacije je takva da oni stupaju indirektno u kontakt sa kockanjem kroz video igrice, kroz stvari kao što su loot box-ovi, fantasy sportovi i strimeri koji promovišu kockanje.[1]

2.0.6 Posledica njegovih stavova

Stavovi xQc-a u vezi sa kockanjem na njegovim strimovima doneli su za njega pozitivne, a po druge negativne posledice.

Neke od po njega **pozitivnih** posledica:

- **Povećana gledanost i zarada:** Ovakav vid sadržaja privlači veliku publiku zbog adrenalina i uzbuđenja koje on donosi.
- **Sponzorisani strimovi:** Kockarske kuće su veoma voljne da sponzorišu strimere u vidu kredita na njihovim platformama ili novca.

Negativne posledice:

- **Uticaaj na mlade ljude:** Kako je demografija platforme Twitch većinom vrlo mlada, njegova normalizacija kockanja dovodi do štetnih posledica po mlade ljude, tako što razvija zavisnost od kockanja.

2.0.7 Stavovi pisca

Kao neko sa velikom količinom pratilaca, smatram da ima odličnu platformu da baš radi suprotnu stvar od onoga čime se bavi, a to je da svojim pratiocima da upozorenja na ovakve vidove igara na sreću i ubacivanja igara na sreću u video igre, gde se indirektno veoma mlade osobe uvode u kocku.

Smatram da njegova reč znači "nešto njegovim pratiocima i da bi baš on trebao da bude taj koji bi mogao da prenese mlađim generacijama uvid u predatorske taktike kojima se gaming industrija koristi.

3 Andrew Tate

3.1 Ko je Andrew Tate

Andrew Tate je britansko-američki influencer, biznismen i bivši profesionalni kickbokser. Postao je poznat kroz društvene mreže, gde je promovisao luksuzni stil života i kontroverzne stavove o muškarcima, ženama i društvenim ulogama.

Tate je osnivač platformi kao što je Hustler's University, gde je podučavao metode brzog sticanja novca, što je izazvalo kritike zbog sumnjivih poslovnih praksi. Njegovi kontroverzni komentari o rodnim ulogama i optužbe za ilegalne aktivnosti dodatno su polarizovali javnost, čineći ga jednom od najdiskutovanijih figura na internetu.

3.1.1 Uticaj influensera kao što je Andrew

Influenceri utiču na tinejdžere kroz identifikaciju i imitaciju, gde mladi usvajaju ponašanja, stavove i vrednosti koje vide na društvenim mrežama. Ovaj uticaj se često odražava na njihove odluke u vezi s kupovinom, zdravljem i društvenim normama. Influenceri oblikuju percepciju tinejdžera o tome šta je „cool” ili „uspešno,” što može dovesti do promena u njihovom ponašanju i stavovima.

Zbog toga je važno razvijati kritičko mišljenje i sposobnost filtriranja sadržaja koji dolazi od influensera. Ovo pomaže u smanjenju potencijalno negativnog uticaja na njihov emocionalni i mentalni razvoj.[2]

3.1.2 Brzi novac, Hustler's University

Brzi novac koji influenseri poput Andreja Tate-a promovišu često uključuje savete o metodama kao što su online trgovina, trgovanje kriptovalutama, dropshipping i digitalno preduzetništvo. Ove strategije obećavaju brzu zaradu uz minimalni početni kapital. Iako zvuče privlačno, takvi programi često zanemaruju potencijalne rizike i ne garantuju dugoročnu stabilnost, što može dovesti do razočaranja onih koji očekuju brze rezultate bez prethodnog iskustva i ozbiljnog ulaganja u obrazovanje i strategiju.

Hustler's University je online platforma koju je osnovao Andrew Tate, koja nudi obuke i strategije za brzo obogaćivanje. Kursevi su dizajnirani da pomognu učesnicima da stvore izvore prihoda, dok je i sam model zasnovan na piramidalnoj shemi. Iako obećava brzi uspeh, program je kritikovan zbog naglašavanja regrutacije više nego realnih poslovnih veština, što dovodi do pitanja o njegovoj stvarnoj vrednosti i održivosti.

3.2 Piramidalna shema

Piramidalna shema je nezakoniti model u kojem se novac zarađuje regrutovanjem novih članova, a ne prodajom proizvoda. Novajlije plaćaju ulaznu naknadu, a oni na višim nivoima zarađuju od tih uplata. Ovaj sistem je održiv samo dok se stalno regrutuju novi članovi, a na kraju većina ljudi gubi novac.

Nivo u šemi	Uloga	Zarada	Izvor zarade
Vrh (osnivač)	Organizuje i kontroliše sistem	Najveći deo ukupne zarade	Uplate članova svih nižih nivoa
Prvi nivo	Regrutuje nove članove	Procenat zarade od novih regrutovanih	Uplate članova koje su direktno regrutovali
Srednji nivoi	Nastavljaju regrutaciju	Manji procenat zarade	Uplate članova na nižim nivoima
Donji nivo	Plaćaju za ulazak i kurs	Najčešće gube novac	Uplate idu višim nivoima, uz minimalnu zaradu

Tabela 1: Piramidalna shema

3.2.1 Posledice

Tate-ov kurs za brzo obogaćivanje može imati različite posledice. Ljudi koji se prijave često ulaze sa prevelikim očekivanjima o lakoj zaradi, što može dovesti do razočaranja kada rezultati izostanu. Neki mogu izgubiti novac, posebno ako su uložili više nego što su mogli da priušte. Takođe, promovisanje brzog uspeha može odvratiti ljude od razvoja pravih veština i dugoročnog ulaganja u sebe.

3.2.2 Stavovi pisca

Ljudi poput Andrewa Tate-a, koji promovišu brze načine sticanja bogatstva, nisu novost. Ovakvi pojedinci su oduvek koristili harizmu i obećanja o „lakoj zaradi“ kako bi privukli publiku. Na prostoru bivše Jugoslavije postojali su slični primeri, poput ljudi koji su nudili „sistem za bogaćenje“ kroz piramidalne šeme ili špekulacije u trgovini.

Važno je da ljudi kritički razmišljaju o ovakvim ponudama. Treba postavljati pitanja o realnosti obećanja, transparentnosti sistema i dugoročnim po-

sledicama. Edukacija i razumevanje finansijskih principa ključni su za zaštitu od manipulacije i prevara.

4 Bel Gibson

4.1 Ko je Bel Gibson

Bel Gibson je australijska influencerka i autorka osuđena za obmanjivanje i dezinformisanje javnosti zbog svojih tvrdnji da je uz pomoć zdrave ishrane i drugih pseudonaučnih intervencija izlečila sebe od različitih oblika agresivnog raka, uključujući leukemiju, rak mozga, materice i jetre.

Gibsonova je u avgustu 2013. godine objavila zbirku recepata u vidu mobilne aplikacije 'Ceo špajz'(The Whole Pantry). Ova aplikacija je preuzeta više od 200.000 puta u prvom mesecu po objavljivanju, i proglašena je za "najbolju aplikacija o jelu i piću 2013. godine" na Eplovoj platformi za aplikacije *App Store*. Gibsonova je naredne godine u saradnji sa izdavačem *Lantern Books* objavila istoimeni kuvar.

4.1.1 Tvrdnje o zdravlju

Gibsonova je tvrdila na svom ličnom blogu da joj je 2009. godine uspostavljena dijagnoza neoperabilnog raka mozga, uz prognozu da joj je ostalo oko četiri meseca života. Uprkos tome što je u predgovoru svog kuvara dodala je da je, zbog pridržavanja režimu zdrave, vegetarijanske ishrane, "već dve godine u stabilnom stanju, bez rasta i proširivanja tumora", u kasnijim intervjuima je tvrdila da je rak metastazirao na slezinu, jetru, matericu i bubrege. Napredovanje i metastazu raka je pripisala vakcini protiv raka grlića materice.

Pored režima ishrane opisanog u aplikaciji i kuvaru, Gibsonova je koristila svoj lični blog i platformu Instagram za promociju drugih intervencija iz domena alternativne medicine, kao što su kontroverzna Gersonova terapija, konzumiranje nepasterizovanog mleka, akupunktura i izbegavanje vakcinacije.

4.1.2 Razotkrivanje prevare i krivične posledice

Gibsonova je 2017. godine osuđena za obmanu javnosti i širenje dezinformacija. Nakon što je istraga njenih tvrdnji da je sav profit ostvaren od prodaje kuvara i aplikacije donirala u dobrotvorne svrhe pokazala da nikakve donacije nije bilo, pažnju javnosti su privukle i njene druge izjave. Nedugo zatim je otkriveno da joj rak nikad nije dijagnostifikovan, i da su njene tvrdnje da je rak izlečila uz pomoć alternativne medicine lažne. Po donošenju krivične presude, Gibsonova je morala da plati kaznu od 410.000 australijskih dolara.

4.2 Uticaj promocije alternativne medicine na mlade

4.3 Posledice dezinformacija o zdravlju

5 Perl Dejvis

5.1 Ko je Perl Dejvis

Hana Perl Dejvis je američka jutjuberka i konzervativna politička komentarka poznata po širenju konrtoverznih stavova o pravima žena i rodnim ulogama, zbog kojih je prozvana "ženski Endru Tejt"[3]. Svoj Jutjub kanal *JustPearlyThings*, koji u trenutku pisanja ima 1.97 miliona pratilaca, osnovala je 2020. godine, nakon što je sakupila oko 900.000 pratilaca na platformi Tiktok. Njen nalog na ovoj platformi je suspendovan 2022. godine.

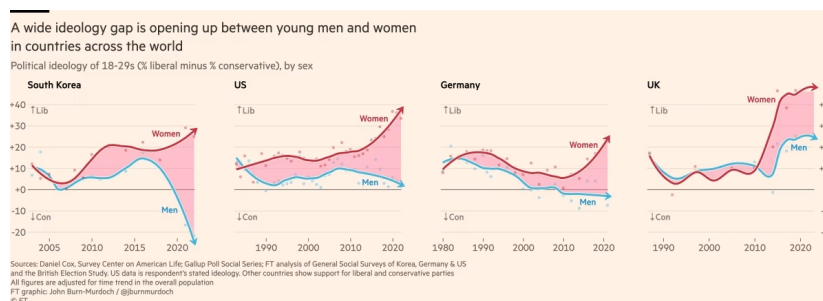
Neke od njenih najkontroverznijih stavova uključuju protivljenje pravu glasa za žene, zalaganje za zabranu razvoda, tvrdnje da žrtve silovanja snose delimičnu odgovornost za zločin, kao i izjava da su "šesnaestogodišnjakinje privlačnije od dvadesetšestogodišnjakinja".

5.2 Uloga algoritama preporuke na društvenim mrežama

Algoritamska radikalizacija je hipoteza da algoritmi preporuke na društvenim mrežama vremenom usmeravaju korisnike ka sve ekstremnijim sadržajima, što dovodi do razvijanja radikalnih i ekstremističkih političkih stavova.[4] Zbog ovog fenomena su autori sadržaja za ove platforme motivisani da preuveličavaju svoje stavove i proizvode sve ekstremniji sadržaj.

5.3 Uticaj ekstremne retorike na mlade

5.3.1 Jaz u političkim opredeljenjima između mladih muškaraca i žena

Slika 3: Rodne podele u političkom opredeljenju kroz vreme, autor John-Burn Murdoch[6]

5.3.2 Porast u nasilju nad ženama i devojčicama

Nacionalni savet šefova policije Velike Britanije objavio je u Julu 2024. godine izveštaj o porastu nasilja nad ženama i devojčicama, gde je fenomen radikalizacije dečaka i mladih muškaraca opisan kao "vanredno stanje". U ovom izveštaju je navedeno da je u periodu između 2018. i 2023. godine broj nasilnih zločina nad ženama i devojčicama, uključujući porodično nasilje, uhođenje i seksualno zlostavljanje, porastao za 37%. [5]

6 Zaključak

Kontroverzni influenseri često koriste svoju popularnost i pratioce kako bi ostvarili ličnu dobit, bilo kroz promociju proizvoda, usluga ili svojih stavova. Provokativne izjave i skandali im pomažu da privuku pažnju i poveća angažman na društvenim mrežama, što im omogućava da monetizuju svoju prisutnost. Iako tvrde da se zalažu za slobodu mišljenja i individualnost, često manipulišu svojim pratiocima, koristeći ih kao sredstvo za ostvarenje finansijskog profita. Ovaj pristup, iako uspešan, postavlja pitanje etike u njihovom delovanju, jer često zanemaruju odgovornost koju imaju prema svojoj publici.

Literatura

- [1] Massachusetts Government, "Teens & Gambling: It's a Risk," *Mass.gov*, 2024. Dostupno : <https://www.mass.gov/info-details/teens-gambling-its-a-risk>. Pristupljeno: November 24, 2024.
- [2] Lajnef K., "The effect of social media influencers on teenagers' behavior: an empirical study using cognitive map technique," *Curr Psychol*, 2023 Jan 31;1-14. doi: 10.1007/s12144-023-04273-1. Epub ahead of print. PMID: 36742063; PMCID: PMC9887568.
- [3] Seren Morris, "Who is Hannah Pearl Davis? Anti-feminist YouTuber compared to Andrew Tate", *The Standard*, 2023 Jun 16, Dostupno: <https://www.standard.co.uk/showbiz/hannah-pearl-davis-anti-feminist-tiktok-andrew-tate-b1088396.html>, Pristupljeno: November 25, 2024.
- [4] Donghee Shin & Kulsawasd Jitkajornwanich, "How Algorithms Promote Self-Radicalization: Audit of TikTok's Algorithm Using a Reverse Engineering Method", *Social Science Computer Review*, 2024 Jul 30, doi: 10.1177/08944393231225547
- [5] National Police Chiefs Council, "Call to action as VA-WG epidemic deepens", *NPCC News*, 072024, Dostupno: <https://news.npcc.police.uk/releases/call-to-action-as-violence-against-women-and-girls-epidemic-deepens-1>, Pristupljeno: November 25, 2024.

- [6] John Burn-Murdoch, "A new global gender divide is emerging", *Financial Times*, 26012024, Dostupno: <https://www.ft.com/content/29fd9b5c-2f35-41bf-9d4c-994db4e12998>, Pristupljeno: November 25, 2024.